

[Morten Lange.]

det mest nærliggende, det mest relevante og det, vi skal se på med størst omhu, spørgsmålet om de fondsdannelser, som er kommet ind i forslaget som en forudsætning for senere udbetalinger, men som er det, der indtræffer først. Det er det første skridt, den første del af udbygningen af et nyt pensions-system, og efter min opfattelse i vid udstrækning også forudsætningen herfor, uanset hvorledes man detaljeret vil planlægge en sådan pensionsordning.

Det er min ganske bestemte opfattelse, at vi er ved at komme ind i en periode, hvor en ganske betydelig offentlig opsparing igennem fonds vil være en absolut og uomgængelig nødvendighed. Hvis man ikke kan se det på andet, kan man se det på de krumspring, folketinget i senere år har prøvet at foretage for at skaffe noget såkaldt privat opsparing frem. Man har gennemført ordninger — hvis tvivlsomme karakter var oplagt for enhver, der studerede dem — i et næsten panisk forsøg på at forbedre den private opsparing bare en lille smule.

Det har hyppigt været andre skatteydere, der er kommet til at betale det meste af udgifterne herved. Der har kort sagt været rigelig anledning til en saglig og overordentlig nærgående kritik af disse ordninger, men det har været ganske klart, hvad sigtet var: man ville fremme opsparingen, jeg havde nær sagt uanset på hvilke vilkår, og da man i væsentlig udstrækning hidtil har holdt sig til den private vej, ja, så måtte man altså gå næsten utrolig mærkværdige veje frem. Det gør det for mig helt lysende klart, at tiden til at erstatte denne form for opsparing med en velplanlagt offentlig opsparing helt afgjort er inde; det er på høje tid, vi kommer i gang med en offentlig fondsdannelse af ganske betydelig størrelse, og da det samtidig er det første operative punkt i den skitse, vi har foran os, så er det måske ikke så forfærdelig mærkeligt, hvis nogle af os anser det for at være det væsentligste punkt. Skal jeg sige det stiltfærdigt: de skalaer, vi snakker om på grundlag af forslaget i dag, kommer såmænd nok ikke til at træde i kraft alligevel. Vi finder formodentlig på nogle andre til den tid, ellers skulle det gå mærkeligt til, for samfundet udvikler sig stadig væk, men fondsdannelsen er det nærliggende

og det, som altså med andre ord kommer først.

Jeg er en lille smule betænkelig ved nogle af trækkene ved den fondsdannelsesstruktur, vi her foreløbig har forudset. Men det er naturligvis ting, som det er til at rette på undervejs, og det er derfor, jeg gerne vil sige nogle bemærkninger om det på nuværende tidspunkt.

For det første er jeg i og for sig ikke sikker på, at vi gør ret i at opspare i særlige fonds hele vejen igennem til særlige formål. Vi har just oprettet et eller er ved at oprette et forholdsvis beskedent boligfond, som dog nok efterhånden vil få en vis størrelse. Vi begynder nu her at oprette et pensionsfond eller et ATP-, ITP-fond, som også vil vise sig at få en betydelig vækstmulighed, ja, skal vi tro tallene, så endda en ganske overordentlig stor vækst, og det er nok et spørgsmål, om vi ikke skulle overveje på et tidspunkt, der ikke ligger så fjernt, at samle disse fonds i en mere almindelig offentlig fond, som kunne varetage de forskellige formål, der kan blive tale om. Fondsmidlerne må jo alligevel i vid udstrækning anvendes på samme måde: til at styrke landets økonomi på en planmæssig og vel styret måde, og det er derfor ikke helt sikkert, at vi står os ved en række fonds med forskellig forvaltning.

Det er sandsynligt, at vi på et eller andet ikke særlig fjernt tidspunkt bliver enige om en simpel rationaliseringsforanstaltning henimod et offentligt fond, som kan klare en række formål, en række udbetalinger, hvad enten det er til boligformål, til alderspension, eller hvad det ellers måtte være.

Det vil samtidig gøre det nemmere at komme frem til, hvad jeg synes er centralt, nemlig en sikrere kontrol med, hvorledes fondsmidlerne anvendes. I forbindelse med tillægspensionen har der sådan været en idé om, at pengene vel nok til en vis grad var arbejdsgivernes, og at de derfor burde have en rimelig kontrol eller medkontrol med disse midlers anvendelse. Det er min opfattelse, at hvis vi samler de forskellige beløb i et centraliseret fond, vil denne i sig selv ikke rigtige påstand yderligere forflygtiges, og vi ville kunne komme frem til en fondsledelse, som i højere grad vil anlægge en klar samfundsmæssig målestok,